

такі заходи дають можливість вітчизняним виробникам закріпитися на державному рівні, підвищуючи національний дохід держави, але з іншого боку, держава лишається шансу на ефективну співпрацю з іншими країнами та виробниками, що негативно впливає на імідж держави на міжнародній арені. Однак, не буває визначеної державної торгової політики на весь час існування держави: певний період може застосовуватися лібералізована політика, а на її зміну через певний проміжок часу прийде політика протекціонізму. Єдиної торгової політики не існує, бо ситуація як всередині країни, так і на міжнародній арені змінюється. Аби запровадити ту чи іншу торгову політику, вона має проаналізувати наявні аспекти діяльності торгівлі всередині країни та можливі відповіді від своїх партнерів.

Отже, економічні зв'язки, які нині існують у світі між підприємствами, транс-національними корпораціями, державами, міжнародними організаціями сприяють розвитку міжнародних економічних відносин та створення міжнародного ринку товарів та послуг. Задля збереження своєї конкурентоспроможності, держави ретельно слідкують за змінами, що відбуваються на міжнародному ринку з метою забезпечення вигідних умов співпраці та збуту власної продукції. Саме регулювання угод, норм та правил ведення міжнародних торговельних відносин допомагають уникнути міжнародних суперечок та можливих конфліктних ситуацій між акторами міжнародних відносин. В кінцевому результаті, держава самостійно обирає вектор розвитку та дії у веденні міжнародних торговельних відносин з іншими учасниками міжнародного ринку.

Література:

1. Польша в Україні: Економічне. URL:: <https://www.gov.pl/web/ukraine-uk/ukraine> (дата звернення: 19.10.2021).
2. Савельєв Є. В. Міжнародна економіка: теорія міжнародної торгівлі і фінансів. Тернопіль: Економічна Думка, 2000. С. 18-19.
3. Генеральна угода про тарифи й торгівлю 1994 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_003#n8 (дата звернення: 19.10.2021).

ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ АСПЕКТИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

*Пастушенко А.О., к. іс. н., доцент,
Тетірко Т. І.*

Харківський національний економічний університет ім. Семе́на Кузне́ця

Глобалізація є одним з вирішальних факторів, що впливає на розвиток світової економіки з кінця ХХ – початку ХХІ ст. Сучасна світова система ґрунтується на економічній, культурній, політичній взаємодії, тому всі процеси, які відбуваються у рамках цієї системи, є взаємопов'язаними та не можуть розглядатися окремо один від одного. Завдяки цій взаємодії й відбувся перехід на вищу стадію інтернаціоналізації господарської та інших систем,

перетворення національних економік держав у єдину глобальну структуру, що, власне, і можна назвати процесом глобалізації.

Термін «глобалізація» походить від французького «global», тобто «планетарний», «всеосяжний», та означає всеосяжний процес трансформації світового співтовариства у відкриту цілісну систему інформаційно-технологічних, суспільно-політичних, фінансово-економічних, соціально-культурних взаємозв'язків та взаємозалежностей [1]. Відомий американський учений Т. Фрідман зазначає, що глобалізація – це інтеграція ринків, націй-держав і технологій, що дозволяє індивідуумам, корпораціям, націям-державам досягати будь-якої точки світу швидше, глибше і дешевше, ніж раніше. Глобалізація має свій власний набір економічних правил, які базуються на відкритті, дерегуляції і приватизації національних економік з метою зміцнення її конкурентоспроможності та збільшення привабливості для іноземного капіталу [2].

Ставлення до процесів глобалізації не просто неоднозначне, а повністю суперечливе, що пояснюється, перш за все, різним рівнем розвитку національних економік високорозвинених країн та країн, що розвиваються. Дехто вбачає вагому загрозу світогосподарській системі, інші – засіб подальшого прогресу. Вплив глобалізації може мати як позитивний, так і негативний характер, тому необхідно оцінити як можливі вигоди, так і втрати.

До позитивних наслідків глобалізації можна віднести, по-перше, сприяння поглибленню спеціалізації і міжнародного поділу праці. В умовах глобалізації більш ефективно розподіляються кошти й ресурси, що, урешті-решт, сприяє підвищенню середнього рівня життя і розширенню життєвих перспектив населення (при більш низьких для нього витратах). Завдяки процесам глобалізації відбувається лібералізація ринків ресурсів, що дозволяє ТНК високорозвинених країн отримати доступ до дефіцитних ресурсів, насамперед людських [3; 47]. Наприклад, глобалізація вже давно використовується в автомобільній промисловості, коли різні деталі автомобіля можуть вироблятися в різних країнах. В рамках Північноамериканської угоди про вільну торгівлю (НАФТА) американські автомобільні компанії перенесли свою діяльність до Мексики, де витрати на робочу силу нижчі. Результатом є збільшення кількості робочих місць у країнах, що розвиваються, що має позитивний вплив на національну економіку та призводить до підвищення рівня життя. По-друге, вагомою перевагою глобалізації є економія на обсягах виробництва, що у перспективі сприятиме зниженню цін, а, отже, стійкому економічному зростанню. Середня вартість товарів є ключовими аспектом, згідно з яким споживачі мають доступ до більш широкого чи вузького спектру товарів. По-третє, переваги глобалізації пов'язані також із вигодою від вільної торгівлі на взаємовигідній основі. По-четверте, глобалізація надає бізнесу конкурентну перевагу, стимулює подальший розвиток нових технологій і розповсюдження їх серед країн. Їй притаманні також «плюси» зовнішньоекономічного характеру, такі як свобода вибору, що обумовлена міжнародним рухом товарів, капіталу та робочої сили, свобода мислення, що тісно пов'язана з міжнародним рухом ідей [4]. Глобалізація також дозволяє

організаціям скористатися нижчими витратами на робочу силу в країнах, що розвиваються, використовуючи при цьому технічний досвід та досвід більш розвинених економік. Крім того, глобалізація дає можливість мобілізувати більш значний обсяг фінансових ресурсів та створює серйозну основу для розв'язання загальних проблем людства, в першу чергу, екологічних, що обумовлено об'єднанням зусиль світової спільноти і координацією дій в різних сферах [5].

Розглянемо негативні наслідки глобалізації світової економіки. Несправедливий розподіл благ від глобалізації створює загрозу конфліктів на різних рівнях. Будь-які зміни мають переможців і переможених, працівники розвинених країн повинні конкурувати з ринками за найнижчу вартість за роботу; профспілки та працівники можуть бути не в змозі захиститися від загрози корпорацій, які пропонують альтернативу між меншою оплатою праці або втратою роботи на менш дорогому ринку праці. Так, у швейній промисловості в Бангладеші працюють, за оцінками, чотири мільйони людей, однак середній заробітчанин за місяць заробляє менше, ніж заробляє американський працівник за день. На думку Д. Малишевої: «Замість того щоб знищувати або послаблювати прояви нерівності, інтеграція національних економік у світову систему, навпаки, підсилює її і робить у багато чому більш гострими» [6]. Крім того, глобалізація призводить до виникнення моделі світу 20/80, тобто суспільства однієї п'ятої. 80% всіх ресурсів контролює так званий «золотий мільярд», який охоплює лише п'яту частину населення планети. 20% країн, що процвітають розпоряджаються 84,7% світового ВВП, на їх громадян припадає 84,2% світової торгівлі і 85,5% заощаджень на внутрішніх рахунках [7]. Серед інших недоліків глобалізації можна виокремити загрозу національному суверенітету: дехто вважає, що зростання багатонаціональних чи глобальних фірм та інших міжнародних організацій може призвести до того, що деякі лідери стануть націоналістичними або ксенофобськими. Економічна криза 2008 року змусила багатьох політиків поставити під сумнів переваги глобалізації. Згідно з результатами аналізу даних Міжнародного валютного фонду, проведеного Глобальним інститутом McKinsey, глобальні транскордонні потоки капіталу зменшились на 65% у період з 2007 по 2016 рік [8]. Крім того, національні економіки країн, що розвиваються, стикаються із банкрутством окремих неконкурентоспроможних виробників і навіть галузей промисловості в результаті високого рівня спрацювання основних фондів, низького науково-технічного потенціалу, неефективного менеджменту і, як наслідок, зростанням безробіття, соціальної напруги та податкових надходжень. Також, спостерігається високий рівень залежності економіки країни від зовнішньоекономічної кон'юнктури та неспроможність уряду ефективно впливати на динаміку макроекономічних показників [3;48].

Таким чином, глобалізація – новий етап у розвитку світового господарства. Процес глобалізації активно набирає обертів і стосується всіх сфер суспільного життя, чим й обумовлена актуальність питання глобалізації. Достатньо важко судити, що врешті-решт несе глобалізація – загрозу чи перспективу можливого розвитку. Наразі баланс позитивних і негативних

аспектів швидко змінюється. Незважаючи на негативні наслідки, головним завданням суспільства є забезпечення того, щоб глобалізації стала позитивним фактором для всіх національних економік світу. Через несправедливий розподіл благ від глобалізації більшою мірою виграє «золотий мільярд». Саме тому глобалізація може мати повністю всеохоплюючий і справедливий характер лише після розробки заходів щодо подолання негативних наслідків глобалізаційних процесів у менш розвинених країнах.

Література:

1. Базилевич В. Ринкова економіка: основні поняття і категорії : навчальний посібник. Київ : Знання, 2008. - 263 с.
2. Friedman J. *Oligopoly Theory*. Cambridge, 1989.
3. Куцик П. О., Ковтун О. І., Башнянин Г. І. Глобальна економіка: принципи становлення, функціонування, регулювання та розвитку: монографія. Львів. : Видавництво ЛКА, 2015. – 594 с
4. Червінський А., Шутиш М. Глобалізація: Україна залишається напіввідкритою і напівпрозорою. *Україна Business*. 2014. № 16. С. 4-5.
5. Кувалдин В. Глобалізація – світле майбутнє людства? *Незалежна газета*. 2000. № 10. С. 41-43.
6. Постиндустриальний світ і процеси глобалізації. *Світова економіка і міжнародні відносини*. 2000. № 3. С. 91-93.
7. Мартин Г. П., Шуманн Х. Західна глобалізація: атака на процвітання і демократію / пер. з нім. М . : Видавничий дім «АЛЬПИНА», 2001. С. 52-53.
8. McKinsey Global Institute. "The New Dynamics of Financial Globalization" URL: <https://www.mckinsey.com/industries/financial-services/our-insights/the-new-dynamics-of-financial-globalization> (дата звернення: 05.10.2021).

СУЧАСНЕ ЗНАЧЕННЯ ЕКОНОМІКИ ДОАНТИЧНОСТІ

Пахомова Л. В., асистент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Дослідження історії економіки і економічної думки (ІЕЕД) приводить до важливішого висновку: ІЕЕД – це історія практики і знань про економіку. При цьому саме знання, рівень їх організації визначає і рівень практики. Звичайне дослідження історії економіки і економічної думки (ІЕЕД) приводить до важливішого висновку: ІЕЕД – це історія практики і знань про економіку. Звичайно існує і зворотній зв'язок, але визначальним є організація знання. Тому ІЕЕД – це історія організації, перш за все, економічного знання. Це основна проблема економіки на всіх етапах її розвитку. Саме рівень організації знань, характер їх змінювання визначило і поділення його на етапи, епохи. На думку автора, в історії організації економічних знань необхідно визначити такі епохи: Доантичності; Античності і Середньовіччя; Меркантилізму і Фізіократії; Економічних шкіл; Соціалізації економіки. Поділення на такі епохи – це за